

From the Editors – Redactioneel

This issue of *BMGN-Low Countries Historical Review* relates idealism to practical use and form to content. Given the present social emphasis on financial gain and direct economic benefit, it is illuminating to shift the historical focus to exploring the nature and manner of and the reasons for experiments dedicated to values that are not purely economic. In their article ‘Soldiers for a Joint Cause’ Carmen Van Praet and Christophe Verbruggen describe how the meetings of the *Société Internationale des Sciences Sociales* led an educational association with local chapters to be founded in the 1860s. Particularly interesting is the interaction they outline with the changes in the North. The form and objectives of the organization mirrored those of the *Nederlandse Maatschappij tot Nut van 't Algemeen* [Dutch Society for Public Welfare]. The *Ligue de l'Enseignement* [League of Education] used its local network to propagate secular education in Belgium and promoted other forms of popular enlightenment as well, founding and managing libraries.

In addition to socially committed idealism, many religious convictions widely regarded as nebulous may serve very practical purposes, as Robbert-Jan Adriaansen portrays in his ‘Voorvechters van regeneratie’ about the members of the *Praktisch Idealisten Associatie* (P.I.A.). Founded in 1918 by Van Nelle heir Koos van der Leeuw, this movement exemplifies what Jan Romein described as the ‘small faiths’. In this youth movement Hegelian idealism converged with theosophy and the doctrine of Krishnamurti. At the same time, the ‘Pianese’ pursued the very noblest of goals, inter alia through social projects such as running a ceramics factory. The analysis by the author that conceptualizing of historical awareness within the P.I.A. was conducive to realizing a new society is of immense interest for our journal and moreover timely in a constellation where historians are asked to explain the relevance of their activities.

Also featured is a more pragmatic but no less revealing review article by Wouter Ryckbosch on the origins and rise of early modern consumer history. Ryckbosch reveals that shopping and home furnishings are very fertile topics for historical study. More importantly, he demonstrates that the late-medieval and sixteenth-century Low Countries are more likely to have been the cradle of consumer society than the English industrial revolution. He inspires readers by observing that the greater prevalence of consumer goods in the sources need not signify economic prosperity. Presumably, fear of loss led the property that remained to be better managed and in any case to become more important in the settling of estates.

The Forum section discusses to what extent the historical awareness of the general public is informed by cinema, games and television programmes, rather than by the findings of professional historians. Paul Knevel and Jouke Turpijn have reflected on historical television

series in the Netherlands since the 1970s, starting with the recent Dutch series *De Gouden Eeuw*, while Hans Boers, Jelena Dobbels and Ingrid Leonard discuss the Belgian VRT series *Ten Oorlog*, thereby explaining how a certain format may affect historical representation. In both articles the authors aim mainly to give the readers of *BMGN-Low Countries Historical Review* material for reflection. History on screen reveals a lot about how we deal with contemporary historical culture, and how historians may use this input to keep their field up to date. The editors sincerely hope that this issue will provide food for thought and then encourage new articles.

On behalf of the Editorial Board,

CATRIEN SANTING

In deze aflevering van *BMGN-Low Countries Historical Review* wordt idealisme aan praktisch nut gepaard en vorm aan inhoud. In een tijd waarin financieel gewin en direct economisch profijt in de maatschappij voorop staan, is het verhelderend de historische blik eens te richten op het wat, hoe en waarom van experimenten, waarbij andere waarden dan puur economische voorop staan. Carmen Van Praet en Christophe Verbruggen beschrijven in hun artikel 'Soldiers for a Joint Cause' hoe de bijeenkomsten van de *Société Internationale des Sciences Sociales* in de jaren 1860 resulteerden in het oprichten van een onderwijsvereniging met lokale afdelingen. Interessant is de wisselwerking die zij schetsen met ontwikkelingen in het noorden. Organisatievorm en doelstellingen waren een echo van die van de Nederlandse Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. De *Ligue de l'Enseignement* wist door haar lokale verankeringen het seculiere onderwijs in België te propageren en richtte zich ook op andere vormen van volksverheffing zoals het oprichten en beheren van bibliotheken.

Dat niet alleen sociaal geëngageerd idealisme heel praktisch kan zijn, maar dat dit tevens kan gelden voor in veler ogen buitengewoon zweverige geloofsovertuigingen, laat Robbert-Jan Adriaansen zien in zijn 'Voorvechters van regeneratie' over de leden van de *Praktisch Idealisten Associatie* (P.I.A.). Deze in 1918 door Van Nelle-erfgenaam Koos van der Leeuw opgerichte beweging is een schoolvoorbeeld van wat Jan Romein aanduidde als 'kleine geloven'. In deze jeugdbeweging ging hegeliaans idealisme samen met de theosofie en de leer van Krishnamurti. Tegelijkertijd praktiseerden de 'Pianezen' het streven naar de/het Allerhoogste ook via sociale projecten als het beheren van een aardewerf fabriek. De analyse van de auteur betreft vooral de conceptualisering van historisch besef binnen de P.I.A. en in hoeverre die dragend zou moeten zijn voor de verwezenlijking van een nieuwe samenleving.

Eerder pragmatisch maar niet minder onthullend is het overzichtartikel dat Wouter Ryckbosch schreef over het ontstaan en de ontwikkeling van de vroegmoderne consumptiegeschiedenis. Ryckbosch laat zien dat winkelen en huisinrichting ook historisch gezien buitengewoon vruchtbare onderwerpen zijn. Belangrijker nog is dat hij aantoont waarom de laatmiddeleeuwse en zestiende-eeuwse Lage Landen eerder dan de Engelse industriële revolutie als geboorteplaats van het consumptisme moeten worden beschouwd.

Zijn constatering dat een stijging van het aantal gebruiksgoederen dat in de bronnen voorkomt lang niet altijd op economische voorspoed wijst, stemt tot nadenken. Uit angst voor verlies werd het overgebleven bezit wellicht vooral beter geadmistreerd en speelde in ieder geval een grotere rol in erfeniskwesties.

De Forumrubriek onderzoekt in hoeverre het historisch besef van het grote publiek gevormd wordt door speelfilms, games en televisieprogramma's en niet door de bevindingen van professionele historici. Paul Knevel en Jouke Turpijn namen de recente Nederlandse serie *De Gouden Eeuw* als uitgangspunt voor een beschouwing over historische televisieseries in Nederland sinds de jaren zeventig, terwijl Hans Boers, Jelena Dobbels en Ingrid Leonard via de VRT-serie *Ten Oorlog* onder meer laten zien wat de keuze voor een bepaald format voor gevolgen kan hebben voor de historische representatie. Beide artikelen houden de lezers van *BMGN-Low Countries Historical Review* vooral een spiegel voor. Geschiedenis op het beeldscherm zegt veel over de omgang met hedendaagse historische cultuur en wat kunnen historici daarvan leren om hun vak actueel te houden? De redactie hoopt van harte dat ook dit nummer stof tot nadenken, en daarna voor het schrijven van nieuwe artikelen geeft.

3

Namens de redactie,

CATRIEN SANTING